

SCENARIUSZ LEKCJI

Temat: *W świecie prawdy i pozorów. Czy informacja może stać się dezinformacją?*

Czas trwania: 90 minut (lub 2×45 min)

Poziom edukacyjny: szkoła ponadpodstawowa

Przedmiot: język polski / edukacja medialna / WOK / wiedza o społeczeństwie

CELE LEKCJI

Uczeń:

- rozpoznaje cechy filmu dokumentalnego;
 - przedstawia wnioski po obejrzeniu filmu „Ćwiczenia warsztatowe” Marcela Łozińskiego;
 - rozumie wpływ montażu i środków filmowych na interpretację treści;
 - wyjaśnia pojęcia: manipulacja, propaganda, fake newsy, phishing;
 - rozpoznaje współczesne metody manipulacji w sieci;
 - analizuje zagrożenia wynikające z manipulacji;
 - formułuje własne stanowisko i wnioski.
-

METODY PRACY

- dyskusja kierowana
 - praca w grupach
 - burza mózgów
 - analiza materiałów audiowizualnych
 - prezentacja multimedialna
 - narzędzia cyfrowe (Mentimeter, Google Docs, Wordwall, quiz online)
-

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Wprowadzenie – aktywizacja uczniów (10 min)

Nauczyciel:

- wyświetla kod do **Mentimeter** i prosi uczniów o odpowiedź na pytanie:
„Film dokumentalny – czym powinien się charakteryzować?”
- po zamknięciu głosowania prezentuje „chmurę wyrazów”.

Uczniowie:

- uzasadniają, które skojarzenia uważają za trafne, a które budzą wątpliwości.

Nauczyciel podsumowuje, doprecyzowując pojęcie filmu dokumentalnego (na podstawie definicji encyklopedycznej).

2. Krótka prezentacja sylwetki reżysera (5 min)

Nauczyciel przedstawia postać **Marcela Łozińskiego**, krótko omawia jego twórczość i znaczenie w polskim dokumencie.

3. Analiza filmu „Ćwiczenia warsztatowe” – praca w grupach (25–30 min)

Uczniowie pracują w 4 grupach. Możliwe wykorzystanie Google Docs.

- **Grupa A:** fakty i informacje z *pierwszej części* filmu – „jaka jest dzisiejsza młodzież?”
- **Grupa B:** fakty i informacje z *drugiej części* filmu – „jaka jest dzisiejsza młodzież?”
- **Grupa C:** interpretacja *trzeciej części*, czyli montażu zdjęć z muzyką – znaczenie i symbolika.
- **Grupa D:** analiza środków użytych w części drugiej – jak osiągnięto efekt manipulacji?

Każda grupa przygotowuje krótką prezentację wyników.

4. Prezentacje grup + dyskusja (15 min)

Każda grupa przedstawia swoje wnioski.

Po prezentacjach:

- Nauczyciel wyświetla końcowy napis filmu:
„Film został zmontowany bez wiedzy i zgody osób biorących w nim udział...”
- Uczniowie dyskutują o etyce montażu i odpowiedzialności twórcy.
- Nauczyciel wraca do „chmury wyrazów” z początku lekcji i porównuje oczekiwania uczniów z rzeczywistością.

5. Mini-wykład: montaż jako narzędzie manipulacji (10 min)

Nauczyciel:

- omawia funkcje montażu:
narracja, rytm, budowanie skojarzeń, kreowanie czasu i przestrzeni;
- przedstawia typy montażu (ciągły, równoległy, logiczny, atrakcji, skojarzeniowy itp.);
- zadaje pytanie:
„Czy da się zrobić film dokumentalny bez montażu?”

Wykorzystanie krótkiego filmu o **efekcie Kuleszowa** (YouTube).

6. Manipulacja, propaganda i ich przykłady (10 min)

Uczniowie w parach:

- wyjaśniają pojęcia „manipulacja” i „propaganda”;
- wyszukują przykłady (filmowe, literackie, medialne).

Nauczyciel:

- prezentuje definicje słownikowe;
- kieruje dyskusję o konsekwencjach i zagrożeniach.

7. Manipulacje w Internecie: fake newsy i phishing (15 min)

Materiały źródłowe: lista cech fake newsów i zasad ataku phishingowego.

Uczniowie:

- analizują schematy manipulacji w sieci;
- rozpoznają cechy fake newsów;
- wykonują quiz online „phishingquiz”.

Nauczyciel:

- podsumowuje najważniejsze zasady bezpiecznego korzystania z informacji.

8. Podsumowanie i zadanie domowe (5 min)

Pytanie końcowe:

Jakie zagrożenia wiążą się ze stosowaniem manipulacji w filmie i życiu?

Zadanie domowe:

Uczniowie mają znaleźć przykłady filmów, książek lub dzieł sztuki wykorzystujących manipulację lub propagandę i przygotować krótką wypowiedź na ich temat.

9. Ewaluacja lekcji (5 min)

Za pomocą Wordwall (koło fortuny) uczniowie losują pytanie typu:

- Co zapamiętasz z lekcji?
- Co będziesz robić inaczej?
- Jak wykorzystasz to, czego się nauczyłeś?
- Jakie są dwa najważniejsze wnioski?

Odpowiedzi zapisują na kartkach albo w Mentimeter – powstaje chmura słów kończąca lekcję.

Materiały i narzędzia

- Mentimeter
- Google Docs
- film „Ćwiczenia warsztatowe” (Filмотeka Szkolna)
- YouTube: efekt Kuleszowa; komentarz prof. Lubelskiego; „Manipulacja w Internecie”

- Wordwall
- projektor / tablica interaktywna

*opracowanie:
Jarosław Basaj*